

розрахунку залежить від цілей аналізу та рівня використання. Перш за все, залежно від рівня розгляду витрат виробництва можуть бути індивідуальними або суспільно необхідними, дійсними, підприємницькими, економічними або бухгалтерськими, які різняться між собою якісно, кількісно і за структурою.

Починаючи з II кварталу 2011 року згідно зі ст. 135 Податкового кодексу України всі доходи та витрати підприємства класифікуються за двома великими групами:

1. Доходи та витрати, пов'язані з реалізацією товарів (робіт, послуг) як власного виробництва, так і раніше придбаних (операційні).

2. Позареалізаційні доходи і витрати.

За економічним змістом усі витрати підприємства поділяються на операційні, фінансові, звичайні та надзвичайні.

При формуванні витрат звичайної діяльності групування витрат необхідно застосовувати за елементами єдиними й обов'язковими для організацій всіх галузей:

матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші витрати (телефонні, поштові, відрядження тощо).

При оподаткуванні склад витрат відрізняється від складу витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією, поділяються на: матеріальні; витрати на оплату праці; амортизація; інші витрати.

В системі управління підприємством класифікації витрат визначаються виходячи з цілей і завдань менеджменту. Для управління недостатньо даних у величині витрат у цілому по організації. Тому було узагальнено класифікацію витрат підприємства для управлінського обліку у розрізі управлінських функцій. Виділили наступні класифікаційні ознаки: процес прийняття управлінських рішень; процес прогнозування; процес планування; процес нормування; процес організації; процес обліку; процес контролю; процес регулювання; процес аналізу та представлено в наступному вигляді (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація витрат в системі управління підприємством

Класифікаційні ознаки з урахуванням функцій управління	Види витрат
1. Процес прийняття управлінських рішень	Явні і альтернативні; релевантні та нерелевантні; ефективні та неефективні
2. Процес прогнозування	Короткострокові та довгострокові
3. Процес планування	Плановані і неплановані
4. Процес нормування	Стандарти, норми і нормативи, і відхилення від них
5. Процес організації	По місцях і сферам виникнення, функціям діяльності та центрам відповідальності
6. Процес обліку	Одноелементні і комплексні; за статтями калькуляції і економічних елементах; постійні та змінні; основні і накладні; прямі і непрямі; поточні та одноразові
7. Процес контролю	Контрольовані і неконтрольовані
8. Процес регулювання	Регульовані і нерегульовані
9. Процес стимулювання	Обов'язкові та заохочувальні
10. Процес аналізу	Фактичні; прогнозні, планові; кошторисні; стандартні; загальні та структурні; повні та часткові

Така класифікація витрат дозволить управлінням підвищити ефективність управлінського обліку, посилити її аналітичність і можливість виявлення резервів підвищення результативності виробничої і комерційної діяльності.

УДК 658.012.2

СИСТЕМА КРИТЕРІЇВ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Боровик Ю.Т., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

Вітчизняні будівельні підприємства функціонують в умовах динамічного мінливого

середовища, у зв'язку з цим істотно ускладнюється можливість прогнозування розвитку як економіки в цілому, так і самого підприємства.

Щоб серед всіх альтернативних стратегій вибрати пріоритетну стратегію, необхідно мати критерії переваги стратегії. Без них усвідомлений вибір стратегії є проблемною задачею. Критерії необхідні для того, щоб порівнювати стратегії між собою і на цій основі здійснювати стратегії, які в найбільшій мірі відповідають сучасним умовам розвитку підприємства і вимогам (загрозам) зовнішнього середовища.

Критерії переваги стратегій відіграє дуже важливу роль у вирішенні завдання вибору стратегії. У кожного підприємства існують свої, індивідуальні особливості розвитку, свої стратегічні альтернативи, вибір серед яких пріоритетною альтернативи нерідко

представляється складним завданням. Тому тут потрібна система критеріїв, яка дозволить більш якісно проводити відбір стратегій з урахуванням різних факторів.

Серед вчених і фахівців поки немає єдиної думки щодо того, які фактори лежать в основі ефективності стратегії. Одні вважають, що основний фактор ефективності стратегії – це здатність стратегії забезпечити досягнення встановлених цілей.

Інші вважають, що крім відповідності цілям, стратегія повинна ще відповідати:

- стану і вимогам зовнішнього середовища;
- потенціалу і можливостям організації.

Існує також думка, що пріоритетна стратегія повинна:

- відповідати потенційним можливостям організації;

- враховувати загрози з боку зовнішнього середовища;

- бути реалізованою і відповідати іншим стратегіям організації.

О.С. Віханський в систему критеріїв пропонує включати часовий чинник, що визначає своєчасність трансформації діючої стратегії. На його думку, ключовими факторами, які необхідно враховувати при виборі стратегії, крім часового чинника, повинні бути:

- стан галузі та позиція в ній підприємства;

- цілі підприємства;
- інтереси вищого керівництва;
- фінансові можливості підприємства;
- кваліфікація персоналу;
- зобов'язання підприємства;
- ступінь залежності від зовнішнього оточення.

На необхідність включення часового чинника в систему критеріїв вибору пріоритетної стратегії звертає увагу і група українських учених у складі Г.В. Осовської, О.Л. Фіщук і І.В. Жалінської. На відміну від О.С. Віханського, в систему критеріїв, крім часового фактор, вони пропонують включати ще й такі фактори як:

- оцінку стану внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства;

- рівень ризику реалізації обраної стратегії;

- досвід підприємства в реалізації попередніх стратегій.

З урахуванням цих умов базовий набір критеріїв оцінки стратегій розвитку порту з урахуванням специфіки будівельного ринку України пропонується включати такі критерії:

- рівень допустимого ризику стратегії;
- відповідність стратегії умов зовнішнього середовища;
- рівень фінансового забезпечення;
- відповідність стратегії компетентності

персоналу підприємства;

- відповідність стратегії потенціалу підприємства (кадрового, організаційно-технічного, соціально-економічного та геополітичного);

- ступінь використання креативного потенціалу підприємства;

- відповідність стратегії перспективі розвитку підприємства;

- ефективність використання ресурсів підприємства.

Даний набір критеріїв вибору пріоритетної стратегії не є остаточним, але його можна розглядати як базовий при вирішенні завдання формування пріоритетною стратегії розвитку будівельного підприємства.

УДК 330.341.1 (477)

ІННОВАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ВІДТВОРЕННЯ КАПІТАЛУ ПОРТОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Брагарник О.О., фахівець НДЧ (НУ «ОЮА»)

Глобалізаційні економічні процеси, посилення конкуренції на ринку портових послуг та активізація зовнішньоекономічних торгівельних відносин обумовлюють визначальну роль та місце інновацій у формуванні конкурентоспроможності морегосподарського комплексу України. Підприємства портової діяльності працюють в умовах жорсткої конкуренції на ринку, тому вони за техніко-технологічними показниками мають відповідати міжнародному рівню.

Сучасні темпи науково-технічного розвитку та перехід до переважно інтенсивного економічного росту робить інноваційність характерною ознакою відтворювальних процесів. Зростання ролі інновацій у розширеному відтворенні і зміцненні національної безпеки, з одного боку, та обмеженість ринкових механізмів в галузі отримання і впровадження науково-технічних результатів, з іншого, – зумовлює необхідність державного регулювання та стимулювання інноваційної діяльності [1].

Однією з проблем функціонування портових підприємств в Україні є застаріла матеріально-технічна база, значний рівень фізичного зносу основного капіталу, а також його моральна застарілість, що не дозволяє національним підприємствам бути досить конкурентоздатними на міжнародному рівні. Від інноваційної активності буде залежати забезпечення ефективного відтворення капіталу, а також можливість зміцнення та відновлення матеріальної бази портових підприємств.